

Szent István király és a nemzetiségek

Szent István király siri nyugalma névének és szellemének olyan gyakori emlegetése talán nem zavarja. Megérdemelten pihen immár ezer éve a legbölcsebb uralkodó, aki az emberi türelmesség felemelő érzéseit ültette el késői századok nyugtalan népének

Magyarország szétदारabolításának idején

A nemzetiségi sorsba kényszerült magyarság hányszor kereste, hívta Szent István királyt segítségül. Az indulatok hullámvölgyében kegyetlenül és szemből vágta: megkötöttük más-ajku népek szárnyaló akaratát, elszíntelenítettük életüket, hogy a lassu halál végezzék velük. Más népek feletti uralomra törekedtünk, mint a Kárpátok medencéjének őslakói, holt velünk együtt, vagy már előbb érkezett népek is éltek az országban s ezeket a magyarsághoz hasonló jogok illetik meg. Mégis Szent Istvánra hivatkozva annyiszor tagadtuk meg tanítását, mást hirdettünk és másként cselekedtünk. Az utódállamok megalakulása és Magyarországtól való elszakadásuk azért tett annyi millió nemzetiségi polgárt megelégedetté.

Nem elszigetelt jelenség volt az ilyen megnyilatkozás. A pusztító politika, egyoldalú történelem, iskola hirdette a szentistváni gondolat kicsőrlését, a magyarságot felelőssé téve a nemzetiségek elégedetlenségéért, amely végül is saját államukban keresett más megoldást.

Megdöbbenéssel és pirulva

hallgattuk a fejünkre olvasott bűnök s amikor leráztuk magunkról a ráncpermetezett vádak, befelé fordultunk, saját lelkiségünk felé, hogy

A válasz csak egyféle lehet:

akármilyen tanulságokkal szolgál a nemzetiségek különlése az elmúlt negyedszázadban s akármennyire is igyekeztek egyesek a szentistváni türelmet és békülenséget félremagyarázni, nekünk nem lehet más feladatunk ma sem, mint első királyunk által megjelölt irányt követni a másajku népekkel való együttélésünkben. Ha kétféle felfogás áll is szemben egymással, európai küldetést lát a magyarság Szent István utmutatásaiban. Mosolyogva és csillogó szemekkel tekint fel erre a szellemre, amely minden megjegyzés és kritika ellenére mégis csak fenntartotta nemzetiségeinket, elősegítette anyagi és szellemi gyarapodásukat, bár voltak, akik soha sem tudtak Magyarországgal tartósan megbarátkozni. Az első hívó szóra elhagyták, hogy mással kísérletezzenek. A nemzetiségi kérdés ezzel a próbálkozással elérkezett a legteljesebb tisztulás szakaszába. Maradnak bélyegezték a szentistváni szellemet akkor, amikor új államok keletkeztek Magyarország ősi földjén, de annál jobbat, tökéletesebbet maguk sem tudtak nyújtani nemzetiségeinknek. Még csak hozzá hasonlót sem. Talán kissé sokat emlegetik nálunk a szentistváni gondolkodást, túlságosan sok hálálkodást és köszönetet várnak érte, ami lehet tapintatlanság, hiszen amit adsz, azt jószívvá és örömmel add, de az még nem elég ok a fölé-

lelkiségében is.

A tanításai túlélték váltakozó korok rombolását és ha álméletileg köpött és pusztult egymás megbecsülésének tisztelete, szavai és intelmei ma is időszerűek és tanulságosak.

onnan kapjunk megnyugtató választ: hát valóban ilyen volt a gyakorlatban a szentistváni szellem? A nagy király hagyatékát úgy eltékozoltuk volna, hogy az első alkalmat megragadva siettek a nemzetiségek elhagyni a szentistváni palást védelmét?

A multba menekültünk, abban kerestünk bizonyítékokat, hogy magyarizációt, felvilágosítást kapjunk. Átneztük a magyar és a nemzetiségi újságok évfolyamait, a parlamenti jegyzőkönyveket, a nemzetiségekkel foglalkozó könyveket, hogy könnyítsünk lelkismeretünkön. A megismert lázas századon végiglüktetett a forró nemzetiségi kérdés. Önmarcangoló győtrelem szólalt meg bennünk, ez volt tehát a harcuk, amely utjainkat ketté választotta. Öntelten és önértetesen azt magyaráztuk, hogy a hazában virágzó iskolák hirdetik szellemiségük kultuszát, az egyén előtt nyitva áll a boldogulás sorompója. Mégsem tartották kielégítőnek és elegendőnek, többet akartak, hogy érvényesülésük, tehetségükkel és képességeikkel arányban álljon.

S vajjon mindazt, amit kerestek, megkapták-e nemzeti államaikban? Ha igen, akkor pedig minek ássuk ki ismét a szentistváni gondolatot a mult mély ágyából. Minek emlegetjük, mint valami különös jótéteményt, ha gyakorlati értékét kétségbevonják s fitymálva bírálják?

nyes lebecsülésre. Ha más eredményt nem is tudunk felmutatni a szentistváni örökségre hivatkozva, minthogy nemzetiségeink megmaradtak, vagyont szereztek, akkor is hasznos és európai jelentőségű megőrzése.

Mért mi lett volna nemzetiségeinkből, ha nem ez a szellem érvényesült Magyarországra érkezésük óta?

Csak a gyenge és a tehetetlen

rágódik a mult tanulságain és kesereg elvesztett csaták romjai felett. Az igazságot nyomban meglátni, önmagunkat soha el nem veszíteni, a hibákat kiküszöbölni és a helyes uton továbbmenni felgyőzelem.

A kisebbségi életből visszatért magyarság ilyen meglátásokat hozott magával. Megelégedéssel látja, hogy a Délvidéken is, amelyet a legtöbb megrázkódítás ért a hazatért területek közül, a türelmesség és a megbékülés szelleme annyiféle ingadozás után mégis felülkerekedik minden időnként előtérbe ugró más érzés helyett. Ebben a törekvésben előljár a rugalmas iskolapolitika, amely határozottan egészséges szellemet áraszt. A nemzetiségi középiskolák kiépítése során most állították fel Szabadkán a bunyevác gimnáziumot és polgári iskolát. A szerbeknek elejétől kezdve Újvidéken gimnáziumuk van, meghagyták a petróci szlovák gimnázium-

ot, a verbászi német gimnáziumot és tanítóképezdét, sőt azóta Apatinban is létesült német gimnázium, a polgári iskoláról nem is beszélve. A bunyevác középiskolák létesítése azért is nagyjelentőségű, mert Jugoszláviában a bunyevácoknak nem volt gimnáziumuk, pedig a katolikus középiskolákért évtizedekig harcoltak. A nemzetiségi iskolák életrehozása sem lehet kegy, ajándékosztogatás a nemzetiségek felé, mert az egyszerűen jár nekik s nem megadni hiba volna. Ezer éve azt sugja mindennapi munkánk közben a nagy király szelleme: úgy élj és úgy cselekedj, hogy a veled együtt élő népeket jogos és büszke önértékükben bántódás ne érje. Még akkor is, ha az elszakadásakor voltak nemzetiségek, illetve vezetők, akik Szent István szellemét kiforgatták, jelentőségét elcsikasztották. Szent István megtanította a magyarokat arra, hogy lehet ennyiféle különböző lelkiségű és beállítottságú népeket

összetartani, megbarátkoztatni egymással és kényelmes otthonra várakozni hajlékuk köré. Nekünk ma még kellemesebbé, vidámabb és testvériesebbé kell tenni ezt a hajlékot. Ne seheket osztogassunk, ne idézzük azokat a szavakat, amelyekkel a világ előtt pellengére állították a szentistváni szellemet és alkalmazásának módját, hanem gyógyítsunk, hogy még inkább megszerettségünk azokkal is a hazát, akik vérségileg nem hozzánk tartoznak. Ne essünk bele ugyanabba a hibába, mint amiben ők vergődtek túlnagy örömeikben és felszabadulási érzelmeikben. Ne ismételjük meg mindazt, amit magunk is elítéltünk, bántónak véltünk. Ha így cselekszünk, ez különböztet meg a gyűlölködők táborától s ez az a magatartás, amely európai gondolkodásunkat igazolja.

A szentistváni szellem

vallozatlan vállalása arra is int, hogy minden téren és minden alkalommal bizonyítsunk, nem vesztettük el higgadt, kiegyensúlyozott ítélőképessegünket és megtanultuk a tanulnivalót. Nem büntetni, visszaszorítani, hanem felemelni és jóvátenni igyekezzünk. Az élethez és a boldoguláshoz való jog nem lehet senkinek privilégiuma, az egyformán jár mindenkinek. Adjunk alkalmat ezzel a csiszolt és nemis gondolkodással arra, hogy nemzetiségeink egyszerű összehasonlításokat tessenek s vigyázzunk, hogy ez az összehasonlítás a javunkra szolgjon. Az eredményes nemzetiségi politika ezért csak olyan lehet, amely nemzetiségeinkkel elfelejteti még a kisérő nemzetiségi állam emléket is. Megelégedett és boldog nemzetiségek-

kel áldozunk Szent István tündöklő génuszának. Ha ennek előfeltételeit megteremtjük, akkor eljutunk a kíváncsú együttműködés küszöbéig. Mert ha jobbat és megfelelőbbet nyújtunk nemzetiségeinknek annál, amit tegnap élveztek, akkor mind kevesebb olyan ember lesz soraikban, aki mást akar, és a bizonytalanságot veszélyes kísérletezésekre ragadtatja magát.

De ahhoz is értenünk kell, hogy olyan nemzetiséget neveljünk a magyar ifjúságból, amely megtanulja a nemzetiségekkel való bánásmód magas művészetét. Nem ingerlékeny, könnyen hevülő, ellenkezőleg megértő és biztos ítélő legyen. A nemzetiségek jelenléte fölényes tudást, kiegyensúlyozott lelkiséget és soha el nem fáradó türelmet igényel a magyarságtól.

Szegeden rövidesen felállítják a kiscéltő karhatalmi alakulatot

Dr. Buócz Béla főkapitányhelyettes nyilatkozata

(A Délmagyarország munkatársától) A belügyminiszter — mint ismeretes — rendeletet adott ki, amelynek értelmében az országban mindenütt meg kell szervezni a karhatalmi alakulatokat. Ezek az önkéntes jelentkezőkből felállítandó karhatalmi szervek kiscéltő rendőri szolgálatot fognak teljesíteni, szolgálatuk közben fegyverhasználati jog is megilleti őket és általában ugyanolyan hatósági jogkörű ruházatot rájuk, mint a rendőri őrsemélyzet tagjaira. A miniszteri rendelet a karhatalmi alakulatok szervezésének munkáját a rendőrkapitányságok vezetőinek hatáskörébe utalta. A Délmagyarország munkatársá szombaton kérdést intézett dr. Iarnói Buócz Béla főkapitányhelyetteshez, a szegedi rendőrkapitányság vezetőjéhez, hogyan történik Szegeden a karhatalmi alakulat szervezése. Érdeklődésünkre a főkapitányhelyettes a következő nyilatkozatot tette:

— A karhatalmi alakulatokat a belügyminiszter ur rendelete értelmében haladéktalanul fel kell állítani, tehát Szegeden is a legrövidebb időn belül megtörténnek a szervezésre a szükséges intézkedések. Ennek megkezdéséhez azonban be kell várni a vidéki főkapitányság utasításait, mert a szervezés csak az ebben az utasításban lefektetett, országosan egységes irányelvek szerint történhet. A vidéki főkapitány-

ság utasításának megérkezése már esedékes és amint azt kézhezkapjuk, azonnal hozzálátunk a karhatalmi szerv felállításához. Addig természetesen semmiféle jelentkezőt nem vehetünk figyelembe, már csak azért sem mert nem tudjuk, hogy mekkora létszámot ír elő, illetve engedélyez a főkapitány ur.

— Szeged város közönségének hazafias gondolkodására jellemző, hogy már az első huszonnégy órában nagy érdeklődést váltott ki a hír és máris sokan voltak, akik átérzve a nemzeti vágyon és a közrend megővésnek nagy jelentőségét, siettek kinyilvánítani készségüket. Természetes, hogy minden fegyvertelen felnőttkorú magyar ember jelentkezését szívesen fogadjuk és a felajánlott szolgálatokra a megszabandó létszám és a szükségletek keretein belül számítunk is.

— Hiszem, hogy a karhatalmi alakulat felállítása és szolgálatának megszervezése Szegeden könnyen és gyorsan fog menni. A közösség szolgálata és az érte való áldozatkészség, amely máskor is, sorsforogató időkben olyan elemi erővel nyilvánul meg a szegediek soraiban, most sem marad a multbeli hasonló megnyilatkozások mögött. Amint a főkapitányság utasítása megérkezik, a sajtó útján tájékoztatni fogjuk a közönséget a jelentkezés helyéről és időpontjáról.

Ne törje a fejét!

Resulta Önnék összead, kivon, kalkulál. Ára P 175.—

Odhner szorzó gépek P 500.—tól,

Duconta elektromos összeadó gép,

Roto villamos és kézi sokszorosító gép.

Kapható: Bruckner Elemér műszaki és import vállalatnál, Melegvizkutnál.